

Hofors kommun  
bun@hofors.se

Rektorn vid Värnaskolan  
eva-britt.dandanell@hofors.se

# Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Värnaskolan  
i Hofors kommun

## Tillsyn i Värnaskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hofors kommun under september till oktober 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Värnaskolan besöktes av Skolinspektionen den 6 och 7 oktober 2014.

### Fakta om skolenheten

---

Värnaskolan är en skolenhet med förskoleklass, fritidshem och årskurserna 1-5. I skolan finns även en så kallad introduktionsklass för nyanlända elever. Vid skolan finns också en grupp med elever mottagna i grundsärskolan årskurserna 1-6. För denna verksamhet ansvarar en annan rektor. Skolan är belägen i centrala Hofors i Hofors kommun. Vid skolan finns enligt uppgifter från rektorn 27 elever i förskoleklass och 221 elever i grundskolans årskurser 1-5. Skolenheten leds av en rektor. Fritidshemmets verksamhet beskrivs i separat beslut avseende hela kommunens ansvarstagande för denna verksamhet.

### Kunskapsresultat

#### *Årskurs 3*

I Skolverkets nationella statistik (SIRIS) finns inga sammanfattande resultat redovisade för de nationella ämnesproven i årskurs 3, dock finns resultaten för samtliga delprov presenterade. I ämnet matematik finns sju olika delprov. Den högsta genomsnittliga andelen elever på Värnaskolan som nådde kravnivån i ämnet matematik år 2014, var i delprovet "Muntlig kommunikation" där 98 procent nådde kravnivån (jämfört med riket, 94 procent). Den lägsta genomsnittliga andelen var i delprovet "Symmetri, skriftliga räknemetoder" där 54 procent nådde kravnivån (jämfört med riket, 82 procent). I ämnet svenska finns åtta olika delprov. Den genomsnittliga andel som nådde kravnivån i ämnet svenska var som högst i delprovet "Tala: muntlig uppgift", där 97 procent klarade kunskapskraven (jämfört med riket 98 procent) och som lägst i delprovet "Skriva: faktatext", 58 procent (jämfört med riket, 85 procent).

I skolans egen redogörelse framkommer att andelen elever som nådde kunskapskraven i ämnet matematik år 2013 var 79 procent och i ämnet svenska var motsvarande siffra 76 procent. I de naturorienterande och de samhällsorienterande ämnena nådde 88 procent av eleverna kunskapskraven.

## Helhetsbedömning

---

Tillsynen av Värnaskolan visar en verksamhet där rektorn är en tydlig pedagogisk ledare och tar ett övergripande ansvar för verksamheten. Lärarna är engagerade och ser till att eleverna får prova olika arbetssätt och arbetsformer och undervisningen i olika ämnesområden samordnas. Det finns ett nära samarbete mellan skola och fritidshem.

Skolinspektionen bedömer emellertid att alla elever inte känner sig trygga i skolmiljön. Bland annat uppger elever på Värnaskolan att det förekommer kränkningar och trots att de säger till de vuxna leder det inte alltid till några förbättringar. Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans rutiner för hur kränkande behandling anmäls till rektorn och till huvudmannen samt att skolans plan mot kränkande behandling behöver förbättras. Inte heller dokumenteras alla händelser där elever har upplevt sig kränkta.

I Värnaskolan finns tydliga rutiner för arbetet med att kartlägga elevernas behov av särskilt stöd. Elevhälsan medverkar i utredningar om elevers stödbehov, extra anpassningar görs och åtgärdsprogram utarbetas vid behov. Alla elevgrupper får dock inte det särskilda stöd de behöver. Tillsynen visar också att det finns elever på skolan som är i behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet för att komma vidare i sin utveckling. Skolan tillhandahåller emellertid inte studiehandledning på modersmålet till alla de elever som behöver det.

## Skolinspektionens ingripande

---

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hofors kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den **27 februari 2015** redovisas för Skolinspektionen.

### Trygghet och studiero

#### Bedömning

Hofors kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling ska anmäla detta till rektorn.
- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling

långsiktigt och under det aktuella året samt innehålla en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

### **Motivering**

#### *Rutiner för att anmäla kränkande behandling*

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Vid intervjuer med elever, personal från elevhälsa, rektor och lärare framkommer uppgifter om att det förekommer kränkningar på skolan. Eleverna berättar vidare att även om de berättar för en vuxen när de blir retade eller när det förekommer bråk fortsätter ibland kränkningarna dagen efter.

Tillsynen visar att lärare och annan personal inte alltid anmäler till rektorn om de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. I intervjuer med elevhälsan framkommer att olika personal har olika gränser för vad som anmäls. Elevhälsan uppger att om kränkningen bedöms som lindrig kanske den inte anmäls till rektorn. Det finns en händelselogg som ska användas, men det varierar mellan olika lärare om det skrivs en logg eller inte. Rektor berättar att hon har diskuterat rutinerna kring att anmäla kränkningar med personalen eftersom det finns lärare som sällan rapporterar kränkningar. Rektor uppger vidare att det är svårt att få till en samsyn kring när man ska anmäla till henne och att det råder en osäkerhet kring det hos personalen.

Vid samtal med rektorn framkommer att hon brukar anmäla kränkningar till huvudmannen en gång i månaden och att hon fått påminnelse från skolchefen om att detta är alltför sällan. Skolinspektionen bedömer att det är tveksamt om en anmälan till huvudmannen efter en månad uppfyller skollagens krav på att skyndsamt anmäla till huvudmannen. Rektor och skolchefen har emellertid själva identifierat fördröjningen på en månad som för lång. Då anmälan till huvudmannen kommer att ske med kortare intervall, bedömer Skolinspektionen att huvudmannen har vidtagit rättelse och Skolinspektionen avstår från ingripande i denna del.

Sammantaget innebär detta enligt Skolinspektionens bedömning att rektorn inte får kännedom om alla kränkningar och att rektorn därmed inte får en samlad bild av verksamheten för att kunna sätta in de förebyggande insatser som behövs.

*Plan mot kränkande behandling*

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt Skolinspektionens praxis innebär "en översikt över de åtgärder som behövs" krav på att vissa rutiner ska finnas i planen; rutiner för akuta åtgärder vid situationer av kränkande behandling, rutiner för uppföljande insatser samt rutiner för hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. Vidare krävs att behovet för de åtgärder som avses vidtas är klarlagda genom en kartläggning.

Skolinspektionen har tagit del av Värnaskolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2013/14 som är gemensam för skola, förskoleklass och fritidshem. I planen finns bland annat en beskrivning av hur skolan ska arbeta främjande och förebyggande och rutiner vid signaler om kränkande behandling. För ingen av skolans verksamheter finns dock en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts och vad årets planerade åtgärder är. I kvalitetsdokumentationen och genom samtal med personal från elevhälsa och lärare framkommer att förra årets prioriterade åtgärder handlade om att förbättra språkbruket. Dessa prioriterade åtgärder finns dock inte med i planen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hofors kommun föreläggs att åtgärda bristen.

**Författning**

6 kap. 8 och 10 §§ skollagen (2010:800)

**Särskilt stöd****Bedömning**

Hofors kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Skolan ska ge studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.

- Beslut om anpassad studiegång ska ange på vilket sätt och i vilken omfattning beslutet avviker från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen.

### **Motivering**

Den 1 juli 2014 ändrades bestämmelserna om stöd och särskilt stöd i skollagen (2010:800). Eftersom det inte finns några övergångsbestämmelser ska den nya lagstiftningen tillämpas på ärenden som avgörs efter den 30 juni 2014.

Av de nya bestämmelserna följer att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Vid tillsynen av Värnaskolan framkommer att det finns tydliga rutiner kring att utreda och vidta åtgärder för elever som är i behov av särskilt stöd. Vid intervjuer med rektor, elevhälsa och lärare framkommer dock att det finns elevgrupper som inte får det särskilda stöd som de är i behov av. Exempelvis framkommer det att några enskilda elever skulle vara i behov av att få undervisning i en särskild undervisningsgrupp men att detta inte varit möjligt eftersom Hofors kommun inte velat använda sig av särskilda undervisningsgrupper. Vidare framkommer vid tillsynen att det finns elever som enligt personal från elevhälsan och rektorn inte får rätt form av särskilt stöd utan går i grundsärskolans grupp men läser enligt grundskolans kursplan eftersom behovet av en liten undervisningsgrupp endast kan tillgodoses där.

### *Studiehandledning på modersmålet*

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Studiehandledning på modersmål är en form av särskilt stöd.

Tillsynen av Värnaskolan visar att det finns brister vad gäller särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet. Vid skolan finns det flera elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det behovet tillgodosett. Rektorn uppger att det endast erbjuds studiehandledning i somaliska, finska och i viss mån arabiska. Enligt rektorn har en omorganisa-

tion kring de nyanlända eleverna precis skett i Hofors kommun och flera personer är på väg att anställas för att ge studiehandledning på modersmålet.

#### *Anpassad studiegång*

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Skolinspektionen har tagit del av ett beslut avseende anpassad studiegång för elev på Värnaskolan. Av beslutet framgår endast "Anpassad studiegång tre dagar per vecka". Det framgår således inte vilka ämnen som tagits bort från elevens utbildning eller hur många timmar som ingår i de ämnen eleven läser.

Skolinspektionen vill framhålla att ett beslut om anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Det är därför viktigt att det i beslutet framgår vilka ämnen som har tagits bort från elevens utbildning.

Sammanfattningsvis gör Skolinspektionen bedömningen att det finns brister inom skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hofors kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

#### **Författning**

3 kap. 8-12 §§ skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen (2011:185)

#### **På Skolinspektionens vägnar**

Anna Rydin  
Beslutsfattare

Isabel Wiberg  
Föredragande

#### **Bilaga:**

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

## Allmänt om tillsynen

---

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under en eller flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats [www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se) under fliken Inspektion.